

บทที่ ๑ บทนำ

จุดประสงค์ เพื่อให้ทราบถึงความสำคัญของการศึกษาวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของประเทศไทย และค่าโครงการศึกษา

แนวคิดหลัก

การศึกษาวินิจฉัยประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทยจะช่วยให้สามารถเข้าใจถึงภูมิหลังความเป็นมา และโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ ตลอดจนพัฒนาการในอดีตได้อย่างละเอียดและกว้างขวาง นอกจากนี้เป็นการศึกษาวินิจฉัยปัญหาเศรษฐกิจในอดีตที่มีส่วนช่วยให้การวิเคราะห์และหาแนวทางการแก้ปัญหาในปัจจุบันได้ดียิ่งขึ้นด้วย

ความหมายของประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ

ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจก็เช่นเดียวกับวิชาประวัติศาสตร์อื่น ๆ ก็เป็นการศึกษาถึงกิจกรรมของมนุษย์ในอดีต แต่วิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ ต่างกับประวัติศาสตร์อื่น ๆ ตรงที่วิชานี้เน้นหนักในกิจกรรม ทางเศรษฐกิจเท่านั้น อันได้แก่กิจกรรมเกี่ยวกับการทำมาหาเลี้ยงชีพหรือการเสาะแสวงหาโภคทรัพย์มาบำบัดความต้องการทางวัตถุของมนุษย์และประวัติการเปลี่ยนแปลงตลอดจนการพัฒนาการทางเศรษฐกิจในอดีต เป็นต้น

ความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ

กล่าวโดยทั่วไปแล้วมีเหตุผลหลายประการที่ทำให้เราต้องสนใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจในอดีต ตัวอย่างเช่น ถ้าเราต้องการทราบเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจอันเป็นเรื่องสำคัญในปัจจุบัน เราก็จำเป็นต้องค้นหาจากข้อมูลที่บันทึกเอาไว้จากปรากฏการณ์ในอดีต เพื่อให้ทราบถึงโครงสร้างพื้นฐานของเศรษฐกิจว่ามีสภาพที่แท้จริงอย่างไร มีอะไรที่เป็นอุปสรรคขัดขวางการพัฒนาเศรษฐกิจบ้าง นอกจากนี้ การศึกษาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจยังทำให้สามารถรู้ได้ว่าในสถานการณ์อย่างไร วิธีแก้ไขปัญหาแบบใดได้ผลหรือไม่ได้ผลเพียงไร เนื่องจากการที่เรารู้ถึงวิธีการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจที่เป็นมาแล้วในแต่ละยุคสมัยในอดีต ทำให้สามารถเลือกวิธีการสำหรับใช้แก้ปัญหาเศรษฐกิจปัจจุบันได้ เพราะเค้าโครง ปัญหาที่เกิดขึ้นก็มักวนเวียนซ้ำกันอยู่เสมอ

การศึกษาวិชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทยนั้น จุดมุ่งหมายก็เพื่อให้เข้าใจในพื้นฐาน และโครงสร้างเศรษฐกิจไทยอย่างลึกซึ้ง ศึกษาการพัฒนาขึ้นมาแต่ละขั้น เพื่อให้สามารถนำไปเปรียบเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว ในขั้นต่าง ๆ ของการพัฒนาในอดีตของประเทศพัฒนาแล้วเหล่านั้น ซึ่งจะช่วยให้สามารถวิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนา ตลอดจนทางแก้หรือหลีกเลี่ยง ซึ่งน่าจะทำให้สภาพเศรษฐกิจก้าวหน้าไปได้เร็วขึ้น นอกจากนี้ทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจที่แพร่หลายในปัจจุบันนั้น เป็นทฤษฎีที่สร้างจากโครงสร้างของประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีใช้ว่าประเทศเราจะรับนำมาใช้โดยตรงได้ทั้งหมดเนื่องจากพื้นฐานโครงสร้างเศรษฐกิจต่างกัน การศึกษาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจเพื่อให้เข้าใจในพื้นฐานโครงสร้างเศรษฐกิจเสียก่อนจึงเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะรู้ว่า ส่วนใดจากทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ และน่าจะจะได้ผลเพียงใด

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทยในที่นี้นั้นจะเริ่มศึกษาตั้งแต่สภาพเศรษฐกิจในสมัยสุโขทัย เป็นต้นมา ถึงแม้ว่าประวัติศาสตร์ของชนชาติไทยจะย้อนหลังขึ้นไปนานกว่านั้น แต่เนื่องจากข้อมูลและหลักฐานมีน้อยมาก จึงไม่อาจนำมาพิจารณาได้ นอกจากนี้สภาพเศรษฐกิจในยุคก่อนสุโขทัยก็ยังมีลักษณะแบบเลี้ยงตัวเองและลักษณะดั้งเดิมมากเกินไป ซึ่งทำให้ความสำคัญในแง่ประโยชน์เพื่อการวิเคราะห์เศรษฐกิจปัจจุบันมีน้อยเกินไปด้วย

สำหรับวิธีการศึกษานั้น จะแบ่งสมัยการศึกษาออกเป็น 4 สมัยด้วยกัน คือ สมัยสุโขทัย ซึ่งอยู่ในช่วง พ.ศ. 1800-1920 ต่อมาคือสมัยอยุธยา ซึ่งอยู่ในช่วง พ.ศ. 1893-2310 และถัดมาอีกคือสมัยรัตนโกสินทร์ ซึ่งจะแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะตั้งแต่เริ่มต้นคือ ตั้งแต่ พ.ศ. 2325 ถึง พ.ศ. 2398 อันเป็นปีที่ประเทศไทย ทำสัญญาการค้าเสรีกับชาติตะวันตกและระยะที่ 2 นั้นก็คือ ตั้งแต่ พ.ศ. 2398 เป็นต้นมา ซึ่งประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจไปมากเนื่องจากการเปิดประเทศต่อการค้ากับชาติตะวันตกอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ โดยจะเน้นถึงเพียงช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นสำคัญ

ในการศึกษาสภาพเศรษฐกิจในแต่ละระยะนั้น จะแบ่งหัวข้อการศึกษาในเรื่องสำคัญดังนี้คือ

- ลักษณะพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจ และการปกครอง
- ปัจจัยการผลิต ซึ่งที่สำคัญ คือที่ดิน และแรงงาน เป็นต้น
- การผลิตทางการเกษตร
- การผลิตทางอุตสาหกรรม
- การค้า
- เงินตราและสถาบันการเงิน
- การคลังรัฐบาล

คำถามท้ายบทที่ 1

1. อธิบายความหมายของวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจประเทศไทย
2. อธิบายถึงความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจประเทศไทยพร้อมตัวอย่างประกอบความคิดเห็น

ถามที่ 1 ย่อย

